

VIVAT ACADEMIA

sekretariaat :
em. jacqmainlaan 126
1000 brussel - tel. 02 - 218 68 20 - pr 000-0429238-13

verantwoordelijk uitgever :
lic. hugo hermans
oude kerkstraat 56, 2000 antwerpen

Aan de Heer R. BOEL
Voorzitter Vlaamse Raad
Natiënplein 2
1000 BRUSSEL

Geachte Voorzitter,

Wij hebben akte genomen van uw vlugge en kordate reactie op het stemmen van een motie door de Franse Gemeenschapsraad in verband met het taalgebruik in de zes Vlaamse randgemeenten, dit als gevolg op het U welbekende recente advies van de Raad van State. Daarin stelt U terecht dat de decentralisatie echt geen zin heeft, indien de gemeenschapsraden zich toch weer gaan bemoeien met de zaken van de andere gemeenschap.

Bij het slot van het debat over zijn begroting in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, op donderdag 13 november 1980 echter, heeft de Heer Mathot, Minister van Binnenlandse Zaken, openlijk verklaard dat hij dit advies niet zal in toepassing brengen, erger nog, dat hij het beschouwt als een element in de onderhandeling over het statuut voor Brussel. Als klap op de vuurpijl steunt hij hiervoor op het regeerakkoord, dat voorziet in een status-quo te Brussel.

Geachte Voorzitter, wij richten ons tot U als eerste voorzitter van de Vlaamse Raad, de instelling die het ons moet mogelijk maken beter orde op eigen zaken te stellen. Wij zijn zo vrij U enkele vragen te stellen omtrent de huidige evolutie :

1. Is het inderdaad zo dat bij de onderhandelingen over het statuut voor Brussel ook terug over de Vlaamse randgemeenten wordt onderhandeld ?

2. Klopt het inderdaad dat het regeerakkoord gebouwd is op de handhaving van de systematische overtreding van de taalwetten ? Wij menen, Geachte Voorzitter, dat het hier gaat om een uiterst belangrijk precedent en een zeer belangwekkend beginsel. Door flagrante wetsovertredingen, die door de Minister van Binnenlandse Zaken worden gedekt en blijkbaar door regeerakkoorden worden beschermd, wordt voor het eerst opnieuw de ééntaligheid van Vlaanderen de facto en officieel doorbroken. Het is omwille van de ernst van de zaak dat wij ons de vrijheid veroorloven dit schrijven openbaar te maken. De kans en de verleiding om dit probleem, mede gezien de ernst van de sociaal-economische toestand, nog maar eens met de mantel van een eigensoortige vaderlandsliefde, maar ten nadele van de Vlamingen, zedig toe te dekken, leken ons al te realistisch.

Tenslotte, Geachte Voorzitter, dagen wij U uit de efficiëntie van de Vlaamse Raad concreet en daadwerkelijk aan te tonen, niet door te eisen, maar door te bewerkstelligen dat op het eigen territorium de nationale wetten gewoon en dus onverminderd worden toegepast. Het is de manier bij uitstek om de jongste grondwetsherziening toch nog enige overtuigingskracht te verschaffen. Het zal U derhalve niet kunnen verwonderen dat, indien U in dit opzet niet slaagt, de Vlamingen de voor de hand liggende en korrekte konklusies zullen trekken.

Wij wensen U alle succes toe en tekenen inmiddels, met bijzondere hoogachting,

Dr. A. Van Lerberghe,
Algemeen Voorzitter V.V.A.,
Namens de Algemene Raad V.V.A.,
bijeente Brussel op 15 november 1980.

BETAAL UW BIJDRAGE voor het academiejaar 1980-'81 door storting op postrekening 000-0429238-13 van Verbond der Vlaamse Academics, Emiel Jacqmainlaan 126, 1000 Brussel. Vermeld de afdeling waartoe U wil behoren, indien U niet geografisch bij de afdeling van uw woonplaats wenst te worden ingedeeld. De bijdragen blijven onveranderd : steunende leden 1000,- fr. of meer, gewone leden vanaf het zesde jaar na promotie 500,- fr., pas-afgestudeerden de eerste vijf jaar na promotie 200,- fr., dienstplichtingen 200,- fr., bijkomende leden, ook academics in hetzelfde gezin, per persoon 100,- fr. Vergeet niet bij de overschrijving duidelijk de bestemming te vermelden. De bijdrage kan ook aan de plaatselijke afdeling worden betaald.

De gelden zullen worden verdeeld over de centrale administratie en de lokale afdelingen. Deze behouden echter het recht in verband met het peil der lokale activiteiten, verplichtend of vrijblijvend, een bijkomend lidgeld of zogenaamd „clubgeld" te vragen. Meer bijzonderheden worden verstrekt op de jaarlijkse algemene ledenvergadering.

WERF NIEUWE LEDEN, aldus maakt U het V.V.A. sterker. Zo kan het meer doen voor de Vlaamse zaak in het algemeen en voor de zaak der academics in het bijzonder.

Het CENTRAAL SEKRETARIAAT is open op **dinsdag** en **donderdag** van **9.00** tot **17.00 uur**.

1980 : DE INFORMATIEMAATSCHAPPIJ BIEDT ZICH AAN, EN VLAANDEREN SLAAPT NOG !

door lic. sc. inf. Leo De Kleermaeker, algemeen secretaris

„Velen verwachten dat de micro-elektronica als de meest revolutionaire technische innovatie van het laatste kwarteeuw de samenleving ingrijpend zal veranderen. Welke deze veranderingen zullen zijn en hoe ze zullen plaatsvinden, laat zich moeilijk beschrijven en voorspellen. De richting waarin de technische ontwikkelingen zullen gaan is nog wel enigermate aan te geven, maar de gevolgen voor economie en werkgelegenheid zijn al veel moeilijker te schatten, terwijl uitspraken met betrekking tot de sociale en culturele invloeden niet anders dan speculatief kunnen zijn. Hoop en vrees wisselen elkaar af, kunnen beide worden beargumenteerd, maar met argumenten die eveneens speculatief zijn. Het enige zekere is : onzekerheid”.

Ziedaar een citaat uit het ophefmakend Nederlands rapport van de „**Adviesgroep Maatschappelijke Gevolgen van de Micro-elektronica**”, kortweg naar haar voorzitter „**Commissie Rathenau**” genoemd, dat op aanvraag van de Nederlands regering eind 1979 aan de Tweede Kamer is aangeboden.

Dergelijke uitspraken en vraagstellingen in de trant van : „Zit er morgen een „chip” op uw stoel ?” karakteriseren onze huidige grote bezorgdheid met betrekking tot de invloed die computers in de toekomst zullen uitoefenen op de werkgelegenheid en ipso facto ook op de sociale profilering van een informatiemaatschappij, die zich in het kader van een vernieuwd maatschappelijk bestel pleegt aan te melden.

Naar een technologische (r)evolutie !

De computertechnologie en de teletransmissietechnieken, die sinds kort sterk in elkaar verweven zijn geraakt, hebben op het ogenblik zo'n hoge vlucht genomen, dat voor de komende jaren een totaal nieuwe benadering van de „elektronische intelligentie” moet worden voorgestaan.

Beide sectoren van de metaalverwerkende nijverheid hebben sedert de zestiger jaren een fenomenale ontwikkeling gekend.

In de loop van de voorbije 20 jaar is niet alleen het uitzicht van de geproduceerde uitrustingen grondig veranderd, door een doorgedreven miniaturisering van de elektronica-componenten ; ook de kosten/prestatie verhouding van deze apparatuur is met een faktor van 1 miljoen verbeterd, ondanks het inflatiepeil in de industrie dat in de jaren '70 met een faktor 100 is toegenomen.

Tevens voorspelt men een **technologische explosie** voor de jaren '80 : een computer voor algemeen gebruik die nu 50.000 dollar kost, zal tegen 1985 nog 100 dollar kosten !

De reële kostprijs van een computer-opslaggeheugen is op 6 jaar tijd niet alleen met ruim 90 % gedaald, in 1953 besloeg de geheugenruimte voor 1 miljoen leesen schrijftkens nog een inhoud van elf duizend liter, en bovendien moest je er een storm doorheen blazen om de hele zaak af te koelen ; thans gaan diezelfde 1 miljoen tekens in één liter, en dan heeft men niet eens de fenomenale opslagmogelijkheden van het „bellengeheugen” en van de zogenaamde „videogeheugenplaat” (5 miljard tekens op één plaat) aangeboord.

Waar tot voor kort de opname van bvb.de Statenbijbel (\pm 4,5 miljoen tekens), in een computergeheugen als een strikt „akademisch” probleem, d.w.z. niet productief en derhalve betekenisloos, werd afgedaan, is de technische haalbaarheid ervan in enkele maanden tijd gevoelig toegenomen. Evenzo vergaat het de voorliggende projekten om alle rechtsgeldige wetteksten op computer te brengen : hetgeen, door een verlaging van de gerechtskosten voor de rechtzoekende, een betere en snellere rechtbedeling moet voor gevolg hebben.

Een belangrijk probleem blijft de **gegevensinvoer** : het computertoegankelijk maken van dergelijke enorme tekstvolumes. Het manueel inonsen is en blijft een monnikenwerk, hoewel momenteel de betrouwbaarheid wordt uitgetest van zowel optische als vokale inleesprocedures, die uiteraard sneller zijn.

Ook de telecommunicatie heeft sedert het in gebruik nemen van satellieten voor inter-continentale telefoon-

of telegraafverbindingen een hele weg afgelegd, van digitale gegevensoverdracht via glasvezelverbindingen tot de wereldomvattende netwerken van informatie-gegevensbanken.

Daarenboven is telecommunicatie relatief goedkoop, werkt tijdloos en met een minimum aan milieubelasting zodat deze technologie in combinatie met de micro-elektronica ongekeerde mogelijkheden opent op het stuk van zowel informatietoegankelijkheid, -verspreiding als -ontsluiting. Het zullen voornamelijk de momenteel in ontwikkeling zijnde systemen van **tekstverwerking** en **tekstcommunicatie** zijn, die in de komende 5 jaar op grote schaal in gebruik zullen worden genomen en vooral de kantoor- en de drukkerijwerkzaamheden danig zullen beïnvloeden.

Bij tekstverwerking worden dossiers, rapporten en/of typebrieven lokaal, in een elektronische vorm opgeslagen, waaruit ze op elk ogenblik kunnen opgevraagd, aangevuld of gekopieerd worden.

Tekstcommunicatie-systemen verzorgen de overdracht van dergelijke opgeslagen informatie via de telefoonlijn naar een ontvangsttoestel waarmee zowel de teksten als afbeeldingen (foto's, schetsen, schema's) in een voor de mens direct leesbare en interpreteerbare vorm van ofwel een afbeelding op beeldscherm, ofwel van een afdruk op papier.

Dergelijke systemen benaderen zeer dicht „electronic mail“ : de volledige of gedeeltelijke overdracht van distributieve post, van één naar velen, via een telefoonverbinding, waarbij de te verzenden berichten uitsluitend geproduceerd worden met behulp van computers.

Het staat zo goed als vast dat het komende decennium een ware revolutie op het stuk van communicatiemediën zal teweegbrengen.

Kranten, week- en maandpublicaties krijgen het zeer moeilijk in de jaren '80 door de stormachtige opkomst van elektronische systemen, en niet in het minst door het tot ontwikkeling brengen van viewdata en teletekst.

Teletekst is een informatie-verspreidingsstelsel, gericht op een zo breed mogelijk publiek, uitsluitend gebaseerd op de T.V.-omroep als transmissie-medium; **Viewdata** of **Viditel** is een informatie-inwinningssysteem voor individuele gebruikers dat zich bedient van het openbare telefoonnet voor overdracht van gegevens die in enorme gegevensbanken zijn opgeslagen en die via de televisie-ontvanger kunnen gevisualiseerd worden.

De tijd van de veel-banden-encyclopedie is welhaast voorbij, omdat zeer binnenkort de informatie uit vele gegevensbanken, waar ook ter wereld opgesteld, voor het publiek toegankelijk zal worden gemaakt : documentatiemateriaal, onder de vorm van teksten of illustraties, dat per definitie aktueel zal zijn.

Op weg naar vernieuwde samenlevingsvormen in de informatiemaatschappij van de tachtiger jaren.

Tegenover het fenomenale aanbod aan micro-elektronische hulpmiddelen van de komende jaren staan dan weer de stelselmatige vermindering van de economische activiteit, wat een grootscheepse rationalisatie van het produktie-apparaat, zowel als van de beschikbare arbeid voor gevolg heeft. Alles wijst erop dat deze trend zich in de toekomst nog versterkt zal doorzetten !

Bovendien is het zwaartepunt van de werkgelegenheid tijdens de achter de rug zijnde post-industriële periode, verschoven van de secundaire industriële sector naar de tertiaire (dienstensektor) en de quatiere sektor (welzijnszorg) toe, waar diezelfde rationalisatiestromingen zich, vooral onder impuls van de micro-elektronica, overduidelijk laten voelen.

Door de steeds toenemende complexiteit, zowel van de samenleving als van de vele wetenschapsgebieden die multidisciplinair op ons maatschappelijk bestel inwerken, is voor beide laatst-genoemde sectoren van de industriële bedrijvigheid de nood aan relevante informatie, welke op het juiste moment en in de juiste vorm voorhanden moet zijn, zo groot geworden dat men willens nillens aangewezen is op gegevensopslag via computer.

De efficiëntie van het administratief apparaat wordt er in belangrijke mate door verbeterd ; niet in het minst omdat computers niet om motivatie vragen : zij hebben last van humeurigheid noch van monotonie. Hun grootste voordeel is dat zij werk overnemen dat monotoon is, vol herhalingen zit en een hoge graad van concentratie vereist, vooral als het gaat om ingewikkelde keuzeprogramma's. Computers zijn in staat die handenarbeid en hoofdarbeid over te nemen, waarvoor mensen dikwijls moeilijk te motiveren zijn, vooral als ze die lang aan een stuk moeten verrichten. Het geestdodende klasseer-, kopieer- en routine-secretariaatswerk zal stilaan verdwijnen uit de functiebeschrijving van de administratieve klerk en de bankbediende, en zij zullen wellicht de laatsten zijn om hierover te treuren ; voor zover hen natuurlijk een gelijkwaardig-gehonoreerde en geestverrijkende functie wordt aangeboden.

De vooruitzichten nemen de vorm aan van een dilemma : de enen stellen dat de ongebreidelde invoering van arbeidsbesparende chiptoepassingen in het huidige ongunstig economisch klimaat vrijwel zeker ernstige gevolgen zal hebben voor de werkgelegenheid. Anderen zijn dan weer van mening dat het aantal arbeidsplaatsen dat in automatiseringsafdelingen wordt gecreëerd, ongeveer even groot zal zijn als het aantal arbeidsplaatsen dat elders in het bedrijf verloren gaat.

Kortom, rond de te verwachten gevolgen van de introductie van micro-elektronica tekenen er zich veel onzekerheden af, hetgeen o.m. geïllustreerd wordt door de aanhoudende polemieken met betrekking tot het hoger-vernoemde rapport Rathenau, die zeer onlangs in sommige Nederlandstalige vaktijdschriften verschenen.

Op basis van de continue ontwikkeling van bepaalde verschijnselen is het makkelijk voorspellingen te doen voor de nabije toekomst ; daarbij wordt echter gemakkelijk vergeten dat de toekomst juist in hoge mate bepaald wordt door de **discontinuïteiten**.

De discontinuïteiten, dat wil zeggen de nieuwe dingen en hoe ze worden aangepakt, neem je in zo'n voorspelling niet mee. Het is juist dit innovatie-elan dat in het geval van de micro-elektronica zo moeilijk te evalueren valt ! Toch staat het vast dat tal van toepassingen van de micro-elektronica **een verrijking van het bestaan** kunnen inhouden.

Historisch is onze aandacht inzake consumptiegoederen steeds gevallen op die goederen en diensten die psychologische en fysiologische spanningen

opheffen : vermoeidheid, opwinding, dorst, hitte, honger, pijn wegnemen en het leven gemakkelijker maken.

Het zijn goederen die duidelijk tegemoetkomen aan de fysiologische behoeften, daar waar er ons inziens, te weinig aandacht besteed wordt aan goederen en diensten die het leven veelzijdiger en interessanter maken. De nadruk zou eerder moeten komen te liggen op de **creatieve consumptie** dan wel op de **comfortconsumptie**.

Daarom moet de bedrijfsleiding de uitvoerenden zoveel mogelijk aanmoedigen en bij het beheer betrekken, informatie verstrekken, hun persoonlijkheid en specifieke capaciteiten helpen ontplooien, door o.m. een beroep te doen op hun creativiteit en verantwoordelijkheidszin.

In de jaren tachtig, zal de mens stelselmatig minder tijd hoeven te besteden aan de verzorging van vertrouwde belangen en verplichtingen, en zal hij geleidelijk meer aandacht en tijd kunnen uittrekken voor verderstreckende en dieperliggende belangen.

In dit opzicht kan vermindering van werkgelegenheid, als gevolg van het op grotere schaal invoeren van de micro-elektronica, wel eens een weldaad blijken te zijn : **arbeid geen plicht meer, geen recht, maar misschien een voorrecht of hobby, en vrije tijd geen rust maar geëigende tijd voor zelfontwerp.**

Wat vroeger moest, hoeft morgen niet en wat morgen moet, daar hebben wij geen weet van !

Dit alles komt bij de lezer allicht zeer utopisch over, hoewel hij zelf zal moeten toegeven dat er binnen de huidige sociale evolutie, gericht op het ontwikkelen van een samenleving, die in haar organisatie, haar structuren en haar sociale processen voortdurend ingewikkelder wordt, veelal ongemerkt toch gesleuteld wordt aan een vernieuwd beschavingspatroon.

Men kan, ons inziens, niet voorbijgaan aan de enorme **motiverende** invloed die computerisering kan hebben op het globale arbeidsproces. De terugkeer naar kleinschaligheid en experimenten met groepsmodellen binnen sociale eenheden, die door de deelnemers beter kunnen overzien worden, laten inderdaad toe dat motivatietechnieken als taakwisseling, taakverruiming, taakverrijking en werkstructurering in een, zelfs eenvoudige, informatica-omgeving worden uitgetest.

Taakwisseling beoogt het tegengaan van verveling, ten gevolge van het dag in dag uit routinematig her-

halen van uiterst monotone en eenvoudige arbeids-handelingen.

Dit houdt ook in dat de arbeider of de bediende zich persoonlijk verantwoordelijk weet voor een begrijpbaar en zinvol deel van het werk, dat men hem/haar in staat stelt om prestaties te leveren die zinvol zijn of minstens als zodanig worden ervaren, dat hij/zij regelmatig resultaten ziet van zijn/haar werk en dat regelmatig informatie wordt ontvangen over de kwaliteit, de kwantiteit en de efficiency van de geleverde prestaties.

Taakwisseling betekent een verhoging van de inzetbaarheid, de geoefendheid en het vakmanschap van de arbeider of bediende, die hierdoor de interesse voor het werk gevoelig ziet toenemen.

Taakverruiming is gericht op het tegengaan van vermoeidheid, van frustraties, van gevoelens van apathie en van een laag moreel, die het gevolg zijn van een ver doorgevoerde specialisatie of simplificatie van de werkzaamheden, bvb. bandwerk in grote bedrijven.

Werkstructurering vindt plaats waar technieken als taakverruiming en taakverrijking niet op individuele basis kunnen toegepast worden, maar wel binnen groepen die gedurende een redelijk lange tijdspanne als autonome produktie-eenheden in het bedrijfsgebeuren ingeschakeld worden.

De leden van dergelijke produktiegroepen zijn er in de praktijk op getraind om alle voorkomende werkzaamheden, vaak met inbegrip van werkvoorbereiding kwaliteitscontrole en onderhoud, binnen de groep te verrichten. Zij bezitten allen verschillende vaardigheden en dragen een hoge mate van verantwoordelijkheid.

Het vergt tevens weinig verbeeldingskracht om in te zien dat er rondom een beperkte informatica-uitrusting, (minicomputer of kantoorcomputer) bijzonder efficiënt kan geëxperimenteerd en gewerkt worden met hogervernoemde arbeidsmotivatie-technieken, op voorwaarde dat het geheel maar op voldoende soepele en deskundige wijze wordt ondersteund door aangewezen opleidings- en trainingsprogramma's (zie verder).

Hier raken wij echter een van de nevralgieke punten aan van de controverser computerisatie versus werkgelegenheid.

Zijn wij, via voorlichting en opleiding, al dan niet voldoende grondig voorbereid op de aan gang zijnde ontwikkelingen in de micro-elektronica, meer bepaald

met het oog op hun optimale aanwending binnen de sociale mutaties waaraan de informatiemaatschappij momenteel volop onderhevig is ?

Het antwoord op deze vraag is zeer duidelijk **neen**, hetgeen wij als slot van deze bijdrage in enkele regels willen toelichten.

Zijn wij wel voorbereid op deze nieuwe informatie-technologie ?

In de strijd voor zijn bestaan heeft de mens zich achtereenvolgens teweer moeten stellen tegen drie omgevingsfactoren, die danig zijn dagelijkse handel en wandel hebben beheerst : **materie, energie en Informatie.**

De worsteling met de materie is in de meeste geïndustrialiseerde landen al een tijdje achter de rug, die met de energie is nog volop bezig, en heeft met name sinds de oliekrisis een beslissende wending genomen, het gevecht met de informatie heeft zich weliswaar reeds in velerlei vormen aangekondigd, maar de eigenlijke confrontatie naar omvang en vorm moet in feite nog komen.

Wij schijnen het niet zo dadelijk te beseffen en toch zijn wij ongemerkt het informatietijdperk binnengetrepen, de periode uit de wereldgeschiedenis waarin computers, dank zij hun indrukwekkende verwerkings- en opslagcapaciteit, zullen instaan voor het geheel van onze informatiebehoeften, met een betrouwbaarheid en een snelheid die alle verbeelding tart.

Daar waar zij in het geheel van de mensheids-geschiedenis het langst en het meest frekwent werd aangekondigd schijnt deze computerrevolutie toch op een merkwaardige wijze aan ons voorbij te zullen gaan.

Wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat deze schijnbare desinteresse van het grote publiek in Vlaanderen voornamelijk te wijten is aan een onvoldoende brede **voorlichting** terzake.

Noch in het kader van het middelbaar, het niet-universitair hoger als het universitair onderwijs, noch in dat van de specifieke informatica-vakopleidingen, wordt ons inziens voldoende aandacht besteed aan het verschijnsel van de opkomende micro-elektronica-toepassingen en hun invloed op onze samenleving.

In het basisonderwijs komt het vak „**computerkunde**” niet in het normale leerprogramma voor en in de al

te schaarse specifieke informatica-opleidingsprogramma's, binnen of buiten het traditioneel onderwijs, wordt vooral de **vaktechnische specialisatie** benadrukt.

Ook in Vlaanderen moet het onderwijs en de opleiding in de informatica dringend uitgebouwd en aangepast worden aan de technologische vernieuwingsbehoeften, de socio-economische veronderstellingen en de aanwending van de recent-ontwikkelde didactische hulpmiddelen, gesteund op de micro-elektronica.

Willen wij met enige kans op succes de confrontatie met de derde industriële revolutie aangaan, dan wordt heroriëntatie, scholing en bijscholing opdracht nummer één voor de komende jaren.

Hogerop zagen wij reeds dat de **productiviteit** en de **motivatie** van werknemers gevoelig kan worden opgevoerd, wanneer hun theoretische en praktische kennis, via beroepsvervolmakingscursussen, kan worden aangevuld.

Hiervoor moet echter een beroep worden gedaan op **vakbekwame informatica-docenten** die momenteel allerminst voorhanden zijn.

Voor tal van bedrijfstakken is er een speciale opleiding voorzien van waaruit de structuur van die bedrijfstak en de bijhorende functies wordt belicht. Inzake informatica bestaat dergelijke bedrijfstakgerichte opleiding nog altijd niet!

Het informatica-onderwijs in Vlaanderen is tegelijk te geïsoleerd, te versnipperd en bovendien veel te fragmentarisch.

Ondanks de groeiende rol die informatica en automatisering in de maatschappij krijgen toebedeeld, zijn onze onderwijsbeleidsmakers nog steeds niet wakker!

Men is inderdaad nog steeds niet toe aan een geïntegreerd informatica-onderwijs, zeker niet op het middelbaar, maar ook niet op het universitair en het beroepstechnisch niveau, dat te sterk gericht is naar een opleiding tot vakspecialist en te weinig oog heeft voor de pragmatische aanpak van praktijkgerichte cursussen.

Binnen het technisch-industriële bestel van de komende jaren zal er een permanente behoefte blijven bestaan aan praktijk-getrainde informatica-docenten, waaraan zeer zware eisen zullen worden gesteld op het stuk van hun adaptatievermogen met betrekking tot de op gang zijnde informatica-ontwikkelingen. Nu

reeds kan men er rustig van uitgaan dat er binnen de bestaande traditionele onderwijsstructuren onmogelijk kan tegemoetgekomen worden aan de enorme vraag naar informatica-docenten, zodat er noodgedwongen zal moeten uitgekeken worden naar **minder-traditionele onderwijsvormen** om in deze behoefte te voorzien.

Wij denken in dit verband meer bepaald aan die personeelsleden begiftigd met de nodige didactische bagage, die als gevolg van de zich alsmaar doorzettende trend naar arbeidsbesparing binnen het industriële bestel, kunnen vrijgemaakt worden voor voorlichting en bijscholing.

Voorts zijn er de computergestuurde didactische hulpmiddelen, onder de vorm van geprogrammeerde instructie-sets, die voor vorming en bijscholing kunnen worden gebruikt.

Vele ondernemingen beschikken inderdaad over een computersysteem dat gebruikt wordt voor administratieve werkzaamheden; als de nodige programmatuur ter beschikking wordt gesteld, dan kan diezelfde uitrusting ook op nuttige wijze fungeren als computer-ondersteund opleidingssysteem.

In het kader van de drie hogervernoemde opleidingsstructuren zullen steeds de nodige ontplooiingskansen aanwezig zijn voor de carrièremogelijkheden van die academisch-geschoolden met een breedculturele basis en een uitgesproken interesse voor informatica-toepassingen.

Er moet echter dringend afgestapt worden van de huidige monolitische en verstarrende onderwijsstructuren om resoluut de weg in te slaan van een **fundamentele renovatie en herbronning**.

Daarbij houdt men in het bijzonder de uitspraak van prof. ir. A. Heetman, lid van de in de aanhef vernoemde commissie Rathenau, voor ogen die stelt dat er een dramatische discrepantie zal ontstaan tussen de vraag en het aanbod aan hoger, universitair geschoold personeel.

Volgens diezelfde prof. Heetman **zal er in de jaren tachtig één op de twee academici zonder werk komen te zitten**, en ook in de jaren negentig zal daarin geen verandering komen.

Wellicht lijkt U deze waarschuwing enigszins overdreven, hoewel ze ons, Vlaamse Academici, toch voldoende ernstig moet overkomen om er niet achteloos aan voorbij te gaan.

BEDENKINGEN BIJ DE STAATSHERVORMING 1980

door volksvertegenwoordiger Hugo Schiltz

In het septembernummer van Vivat bepleit Pol Jongbloet het separatisme als nieuwe basis-optie voor de Vlaamse Beweging omdat volgens hem het Vlaamse volk, zolang België bestaat, zich niet normaal naar zijn mogelijkheden zou kunnen ontwikkelen.

Hij is niet de enige die deze vraag opwerpt. Het is dan ook goed dat hierop nader wordt ingegaan. Een dergelijke keuze heeft immers zulke vérstrekkende gevolgen voor de strategie en de tactiek van de Vlaamse Beweging dat zij slechts zou mogen gebeuren op basis van oordeelkundige, koel-politieke analyses.

Wat zijn de basis-gegevens ?

De feitelijke machtsverhoudingen in België zijn de laatste twintig jaar volkomen omgeslagen. De Vlamingen zijn niet langer alleen maar numeriek in de meerderheid. Zij zijn ook economisch en sociaal de sterksten geworden.

Toch slagen zij er niet in deze macht politiek te vertalen, vooral niet op het vlak van de staatshervorming. Hoe komt dit ?

Het is juist, zoals Pol Jongbloet aanstipt, dat door de grondwet van 1970 de Vlaamse numerieke meerderheid werd afgegrensd en een machtsevenwicht werd ingevoerd. De pariteit. België is dus niet meer bestuurbaar zonder de Walen, maar evenmin zonder de Vlamingen. Gevoegd bij de sociaal-economische machtsverhoudingen zou het dus volstaan dat een Vlaamse regeringsmeerderheid front vormt op een aantal essentiële punten om op basis van een fatsoenlijk vergelijk de verwezenlijking van deze essentiële punten af te dwingen.

Dat dit tot dusver niet is gelukt, is niet de schuld van de Walen. Wel van de politieke meerderheid in Vlaanderen zelf, voor dewelke de verwezenlijking van een serieus zelfbestuur blijkbaar geen prioriteit is.

De Belgische Staat is daarvoor als dusdanig geen beletsel. Zeker niet een staat waarvan de regering sedert tientallen jaren in grote mate gedomineerd wordt door de grootste Vlaamse partij.

De roep om separatisme verschijnt aldus veeleer als een soort vlucht naar voren om het falen van het eigen volk te verbergen.

Ik wens in dit verband geenszins de discussie over het Egmontpakt te heropenen. Deze poging om in een regeringsmeerderheid zulk Vlaams front op te bouwen behoort inderdaad tot de geschiedenis. Alleen wil ik t.o.v. de auteur van de vorige „bedenkingen” aanstippen dat dit pakt aan de Brusselse Vlamingen oneindig meer macht toeschoof dan zij ooit bezaten, waar zij nu politiek opnieuw buiten spel zijn gezet. Of Vlaams Brabant zou „opengescheurd” zijn door een in se nogal onnozel inschrijvingsrecht durf ik betwijfelen, maar kom. Belangrijker is de vraag naar de toekomst, zeker wat Brussel betreft. Dat, ingeval van separatisme, Brussel een stad in Vlaanderen zou worden, lijkt mij een woordenspel en een gevaarlijke begoocheling.

Wie een min of meer militair optreden verwerpt, en wie doet dat niet, kan niet ontkomen aan de nuchtere vaststelling dat Brussel zich in geen geval vrijwillig als een integrerend deel in een compleet onafhankelijk Vlaamse staat zal laten inlijven. Veeleer zal de meerderheid van deze stad met de Walen onderhandelen over een associatie in de „francité”.

Het gaat hier over honderdduizenden mensen in een stad waarin de vreemdelingen volop aan het verfransen zijn (Vivat publiceerde in hetzelfde septembernummer hierover nog welsprekende cijfers). Een stad bovendien, waar het bestuursapparaat stevig in Frans-talige handen ligt.

Wie het separatisme als basisconcept voor de Vlaamse Beweging stelt, levert dan ook twee à driehonderdduizend Vlamingen vrij weerloos uit aan een Franstalig gedomineerd Brussel.

Dat is de nuchtere werkelijkheid.

Dan wil ik de vraag over de middelen tot verwezenlijking nog in het midden laten. Al moet men wel de bedenking maken wie dit separatisme zal verwezenlijken, wanneer men vaststelt dat de politieke meerderheid van de Vlamingen niet eens front wil vormen voor een serieus zelfbestuur op federale basis.

Het zou m.i. dan wel een vergissing zijn de energie van de bewuste Vlamingen weer eens te mobiliseren voor een ver toekomstbeeld, en intussen het terrein vrij te laten voor de traditionele machtshebbers op een ogenblik dat ons land meer en meer ingebouwd geraakt in een internationaal geheel waarin wij Vlamingen nog altijd niet bestaan.

De Vlaamse Beweging mag zich niet verwijderen van de sociologische werkelijkheid. Brussel is er zo een.

Wie als Vlaming Brussel niet wil loslaten moet via federalistische technieken een vaste voet in Brussel trachten te veroveren. Dit is misschien minder eenvoudig, maar het is noodzakelijk.

Dat intussen serieus over het separatistisch alternatief wordt nagedacht is goed. Het zal ons helpen een juist inzicht te verwerpen in de juiste situatie en het kiezen van de meest verantwoorde politiek.

O, RODENBACH...

Zovelen die gij hebt bezielde, vergeten
uw woorden niét, en niét uw hoge wil
die Vlaanderen weerbaar váárt gaf, én geweten.

Gij zijt vooropgegaan binst een kort leven
met niets dan toekomst ; in uw trekkend spoor
zijn zoveel volgelingen trouw gebleven.

De idealen die gij stem gaaft, – beide :
Kerlingaland en Kristus, Heiland, heimat, –
bleven gehandhaafd in de barste tijden.

Zij zijn in leus en lied vanouds te horen,
zij hebben levenskeus en lot gericht,
zij staan viervoudig op de liefste toren,

zij luiden in ons hart. En géén versagen
bij wie uw roep vernam, uw warme naam –
waarrond de bloemenruikers die wij dragen.

Anton van Wilderode
(tekst IJzerbedevaart 1980)

A. HANS (1882-1939)

ONGETWIJFELD DE GROOTSTE NEDERLANDSTALIGE VOLKS- EN JEUGDSCHRIJVER

door Jan Marchau, studieprefekt van het Koninklijk Atheneum Asse-Ternat

Sociaalbewogen en Vlaamsgezinde onderwijzer

Abraham Hans verwierf grote bekendheid als volkschrijver en schrijver voor de jeugd in de periode tussen de twee wereldoorlogen. Roeselare kwam dit jaar in de actualiteit als de stad van A. Rodenbach, 1980 is het Rodenbachjaar ; maar ook grote figuren uit de Vlaamse beweging als G. Gezelle, H. Verriest en A. Hans verbleven er tijdens een deel van hun leven. Rond deze coördinaten kan de figuur worden geschetst van A. Hans, de verteller van Vlaanderen.

Hij werd geboren te Sint-Maria-Horebeke (provincie Oost-Vlaanderen) op 12 februari 1882. Zijn vader was daar de protestantse schoolmeester van de Geuzenhoek, het gezin telde dertien kinderen.

De schoolstrijd en de noodgedwongen verhuizing van zijn ouders naar Roeselare in 1887 zorgden ervoor dat A. Hans in het nijvere fabriekstadje het grootste deel van zijn jeugd doorbracht. Dagelijkse contacten met de arbeidersmensen brachten er hem zijn sociale bewogenheid bij. Die werd nog versterkt toen hij dagelijks per spoor naar Menen pendelde waar hij aan de „Ecole Moyenne” van het Rijk de lessen volgde.

Op de trein leerde hij de afgetobte grensarbeiders kennen, de „Fransmans” en de mijnwerkers die vanaf vijf uur 's morgens van huis weg waren, het vuilste en gevaarlijkste werk verrichtten in de steenkoolmijnen van de Borinage, en slechts tegen tien uur 's avonds weerkeerden.

De wettelijke verfransing van het middelbaar onderwijs griefde A. Hans, die getuigde : „Wij spraken Nederlands thuis en op straat, maar eens binnen de schoolmuren werden wij behandeld alsof wij kinderen waren afkomstig uit Wallonië of Frankrijk.”

Uit het verzet tegen deze pedagogische mistoestanden groeide het flamingantisme van A. Hans. Met Rodenbach op het klein-seminarie te Roeselare was het in 1875 reeds op een zelfde manier verlopen.

De beursstudent A. Hans behaalde in 1903 de onderwijsakte aan de befaamde Groen van Prinsterkweek-

school te Doetinchem in Nederland, vervolgens het diploma van leraar Nederlands aan de Gentse normaalschool. Hij werd onderwijzer achtereenvolgens te Sluiskil, Roeselare, Sluis en Antwerpen.

Van zijn vader, Bastiaan Hans, die regelmatig opstellen pleegde voor een protestants tijdschrift, erfde hij de zin om te schrijven.

Het schoolmeestersberoep leerde A. Hans met kinderen omgaan en de noden van de jeugd begrijpen. Geen wonder dat A. Hans de literaire loopbaan aanving als jeugdschrijver.

„Groeninghe”, een „Leeuw van Vlaanderen” voor de jeugd.

In 1907 verscheen zijn eerste verhalenbundel „Helden zonder zwaard” (uitgegeven bij Maeyaert, Brugge), gewijd aan het gevaarvolle zeemansleven, dat hij goed kende. Zijn grootmoeder Edelenbosch was de weduwe van een verdronken loods, zijn familie was afkomstig uit Zeeland.

A. Hans beschikte over een vlotte stijl. Zijn vriend, de Antwerpse uitgever Opdebeeck, spoorde hem aan te schrijven over land en volk.

„Frans Anneessens” (1910), de biografie van de Brusselse vrijheidsstrijder tegen de Oostenrijkse Markies van Prié, begin van de 18e eeuw, was het eerste van een reeks levensschetsen van grote figuren.

De gedocumenteerde jeugdroman „Groeninghe” (1910) bracht rond de helden Jan Breydel en Pieter De Coninc, de geschiedenis van de Guldensporenslag in 1302. De „Leeuw van Vlaanderen” van H. Conscience herleefde in „Groeninghe” ; het is ongetwijfeld een van de beste werken van A. Hans.

„Kassel of Nikolaas Zannekin” (1913), eveneens een parel van een jeugdboek, beschreef de strijd van de Westvlaamse kerels tegen de Fransgezinde graaf Lodewijk van Nevers in 1328.

Het ware wenselijk de beste historische jeugdromans van A. Hans in omnibusvorm en aangepaste versie opnieuw uit te geven – het succes is verzekerd.

156 Volksromans en verhalen voor volwassenen.

Nog vóór de eerste wereldoorlog stichtte A. Hans met de latere activist Dr. A. Borms de eerste „Vereniging voor beschaafde Nederlandse omgangstaal.” Ook ijverde hij voor de vernederlandsing van de Gentse Universiteit in het voetspoor van de kraaiende hanen Van Cauwelaert, Franck en Huysmans. Zo geraakte hij bevriend met de dagbladuitgever Julius Hoste Jr., die A. Hans voorstelde volksromans te schrijven welke eerst in „Het Laatste Nieuws” als dagelijks feuilleton zouden verschijnen. De eerste roman voor volwassenen van A. Hans „*Een heldenstrijd of een kapitein der Bosgeuzen*” (1911) verscheen onder de schuilnaam A. Van Vrijsbeek. Hij handelde over de 16de eeuwse godsdienststroeibelen in de Zuiderlijke Nederlanden ; kapitein Jacob Blommaert uit Oudenaarde was de hoofdfiguur.

„*De Vlaamse boskerel*” (1913) met als ondertitel „een roman uit het Vlaamse volksleven van de tweede helft der 19de eeuw” bracht het harde verhaal van Verdonck, symbool van de vrijheidsdrang die leefde aan de rand van het bos en de samenleving. Het is een prachtig boek waarin A. Hans het gebrek aan contact tussen de verfranste hogere standen en de volksklasse hartstochtelijk aanklaagt: „Ons volk staat laag, lager dan in andere landen. Het is vrij, maar in naam. De meesters zijn hard. Veel scheidt hen van het volk. Zij spreken een andere taal en die van de volksmensen beschouwen zij als gewestspraak.” De bijval van „*De Vlaamse boskerel*” was geweldig. Lezersbrieven stroomden toe op de dagbladredactie. Men eiste een vervolg.

Maar toen brak de oorlog uit en het was wachten tot 1922 op de toneelversie van „*De Vlaamse boskerel*” die te Brussel in de K.V.S. een kassucces werd en op de roman „*De verstopeling*” (1923) het zo verbeide vervolg.

Tijdens de eerste wereldoorlog week A. Hans met zijn gezin uit naar het neutrale Nederland. Eerst naar Sluis, vanwaar zijn echtgenote Adriana Van der Meulen afkomstig was, dan naar Vlissingen. Om in zijn levensonderhoud te voorzien werd hij oorlogscorrespondent voor het Amsterdamse dagblad „*De Telegraaf*”.

Met Mevrouw Hullebroeck, echtgenote van de gekende Vlaamse toondichter stichtte hij het „*Werk der Oorlogsmeters*” om het leed van de afgezonderde frontsoldaten te helpen verzachten. Met zijn vriend, de schrijver Johan De Maegt, richtte hij toneelopvoe-

ringen in voor de Belgische vluchtelingen. Dit om aan te tonen, welk een actieve persoonlijkheid A. Hans wel was.

Toen hij na de herstelde vrede in 1919 naar zijn woonplaats Kontich bij Antwerpen teruggekeerd was, zegde hij de roeping in het onderwijs vaarwel om voortaan als journalist bij „*Het Laatste Nieuws*” en als schrijver van volksromans en verhalen voor de jeugd door het leven te gaan.

De volksromans van A. Hans verschenen meestal eerst als dagbladfeuilleton of in wekelijkse afleveringen, dan als boek. Hij toonde zich een meester in het vak : volgens de schrijftechniek van het mengelwerk diende de lezer bij de aanvang van het verhaal door de gebeurtenissen te worden gegrepen. Zulks waarborgde de verdere belangstelling en verkoop.

A. Hans die in de jaren twintig en dertig door een massa volkse lezers werd verafgood, is door de toenmalige „*Boekengids*” en een letterkundige elite als veelschrijver verguisd.

De hardwerkende man schreef inderdaad bij de 156 veelal lijvige volksromans en verhalen voor volwassenen – niet meegerekend het honderdtal korte romans van 32 blz. uit A. Hans' *Romansbibliotheek* (1919-1923).

Wat is in deze uitzonderlijke rijke oogst het beste koren ?

„*De gek van de Mollenberg*” (1922) speelde zich af in het vertrouwde Maria-Horebeke en behandelde de ontluikende liefde tussen een rooms-katholieke student en een protestants meisje.

„*Het spook van de Wolvenburg*” (1922) met de geschiedenis van Jan de Lichte omstreeks het midden van de 18e eeuw werd nadien herschreven onder de schuilnaam H. Van Horenbeek en met als titel „*Jan de Lichte en zijn zwarte roversbende*”. Hetzelfde thema werd hernomen door Louis Paul Boon. Het loont de moeite de drie werken af te wegen, A. Hans komt er niet verminderd uit.

„*De heks van Nieuwpoort*” (1925) een pleidooi voor de vrijheidsliefde in het duistere Spaanse tijdvak.

„*De zwarte ridder*” (1929) 1565 blz. tekst over de „conscrits” in de Napoleontische tijd, zijn verdienstelijke historische romans. Zij kunnen best de vergelijking doorstaan met gelijkaardige werken van de Noord-Nederlandse Jacob Van Lennep, die dit genre beheerste.

„*De slavinnen van Vlaanderen*” (1924) wellicht de meest beroemde titel van A. Hans, handelt over het harde boerenleven omstreeks de eeuwwisseling, inzonderheid over het lot der vrouwen die als pachtster, kantwerkster of dienstmeid instonden voor bijverdiens- te of eigen broodwinning.

„*De weg naar het geluk*” (1925) speelde zich af in West-Vlaanderen tijdens het ongeluksjaar 1848 „toen het graan plat tegen de grond lag en de aardappelen verrotten.”

A. Hans kende grondig de Vlaamse sociale geschiedenis van de 19de eeuw. Door zijn vele reizen per fiets of met zijn Ford-auto was hij, evenals zijn geestesverwant Cyriel Buysse, bijzonder vertrouwd met de toestanden op het platteland.

„*In eer hersteld*” (1926) over de IJslandvaarders, de heemkundige liefderoman „*De heks van de Kemmelberg*” (1927), de humoristische „*De schone toneel- speelster*” (1928) en „*Over berg en dal*” (1930) die het verband legde tussen sport en sociale opgang, kun- nen nog steeds de doorsnee lezer boeien.

De beste roman van A. Hans is waarschijnlijk „*Haven- schuimers*” (1932, uitgave Willemsfonds). De Friese zeeman Harmen kon zijn Antwerpse rechters moei- lijk overtuigen dat hij zijn belager uit zelfverdediging neersloeg omdat hij nu eenmaal de naam bezat van opvliegend te zijn. De karakters worden in dit werk uitzonderlijk geschakeerd weergegeven.

In de jaren dertig schreef A. Hans vooral burgerlijke liefderomans in de beste Courths-Mahlertraditie, waarbij „*Het eenzame huis*” (1935), „*Het recht van Ellen*” (1935), „*Het huwelijk van Gilbert Sarnie*” (1936) en „*De zwerver van het Olmenhof*” (1938) tot de beste behoren.

Een aparte vermelding verdienen de gebundelde op- stellen als „*De Schelde vrij*” (1910) en „*Kerlingaland*” (1912), boeiend voor jong en oud, met een schat aan historische gegevens, en de als tijdsdocument waar- devolle reisindrukken „*Frans-Vlaanderen en Zeeuws- Vlaanderen*” (1913) uitgegeven bij het J. Vuylsteke- fonds, Gent.

De omvangrijke reportage „*Het bloedig IJzerland*” (1920-1921) verscheen in 65 wekelijkse afleveringen. Het is een uitzonderlijke rijke bron van documentatie over de oorlogsgebeurtenissen in de IJzerstreek.

A. Hans richtte zich tot een publiek dat meestal slechts een beperkte schoolse opleiding had genoten en behoefte had aan gezonde ontspanningslectuur.

Men bedenke dat de schoolplicht vóór de eerste wereldoorlog nog niet bestond.

De personages in zijn volksromans werden met fel contrast getekend, goeden of slechten zoals in de romans van H. Conscience, maar het kader waarin het verhaal zich afspeelde was realistisch en dikwijls meedogenloos.

De vraag naar zijn mengelwerken was zo groot dat de publikatie ervan meestal aanving alvorens het ver- haal tot aan het einde toe geschreven was. Wanneer de uitgever kopij ontbrak kwam op zijn villa „Hout- hulst” te Kontich bij A. Hans een telegram aan met verzoek om dringend verder te schrijven.

Een feit is dat hij bij zijn volkse lezers een niet te onderschatten opvoedende rol vervulde.

Reeds in 1895 had A. Vermeylen in zijn „*Kritiek van de Vlaamse Beweging*” voorgehouden: „Geef het volk zijn eigen taal zodat het zijn waardigheid kan voelen en de denkbeelden van zijn tijd verstaan.”

Als volksschrijver zette A. Hans deze boodschap om in de praktijk, doorbrak hij de lijdzaamheid van zijn eenvoudige lezers en gaf ze inzicht in de sociale en Vlaamse problematiek van zijn tijd.

Hij benadrukte aan de hand van voorbeelden uit het verleden waarden als vrijheidsliefde, die voor hem als de hoogste maatschappelijke deugd gold en zonder dewelke het leven weinig zin had. Liefde voor volk, land en gezin evenals een panoplie van edele waar- den die het dagelijkse leven meer inhoud geven. Om zijn waarde en waarden verdient A. Hans door een eigentijds kritisch publiek herontdekt te worden. Maar dan liefst in de oorspronkelijke versie, daar bij recen- tere uitgaven dikwijls aan de tekst geknoeid werd. Ook de vaak kitscherige presentatie heeft de faam van A. Hans schade berokkend. Zijn werken zijn een spiegel van het onbestorven verleden waarin het huidige Vlaanderen wortelt. Naar aanleiding van de geslaagde heruitgave in 1972 van de roman „*De strandloopster*” (1932) als dagbladfeuilleton vestigde W. De Brock, voorzitter van de raad van beheer van V.U.B., de aandacht op de uitzonderlijke betekenis van de volksromans van A. Hans als heemkundig document. Mits enige aanpassing zouden zij geschik- te thema's bieden voor film of T.V.

1882 wordt het jaar van A. Hans, dan is hij immers honderd jaar geleden geboren.

Waarop wacht onze eigen B.R.T. ?

Gewaarborgd dat de gefilmde verhalen van A. Hans aan een ruim publiek zullen behagen !

Een monument : A. Hans' Kinderbibliotheek.

Na de eerste wereldoorlog ervoer de „schoolmeester” A. Hans steeds meer het schrijvend tekort aan jeugdlektuur in ons land.

Er was in Vlaanderen nog zo weinig gepresteerd op dat gebied, tenzij door enkele L. Opdebeeck-auteurs, waarbij A. Hans dan nog de belangrijkste was.

Op veertigjarige leeftijd startte hij in 1922 met een opzet dat zijn tijdgenoten voor onverwezenlijkbaar hielden : de Kinderbibliotheek. Het was een gewaagde onderneming om wekelijks een kort verhaal van 32 blz., met errond een geïllustreerde en gekleurde kaft, bepaald voor de jongeren, te willen uitgeven

De levensstandaard van de werkende bevolking lag meestal aan de lage kant en het was de gewoonte niet veel geld aan lectuur voor kinderen te besteden.

Toch kenden de boekjes van A. Hans' Kinderbibliotheek zeer spoedig een overrompelend succes. Zij kostten slechts het bescheiden bedrag van 50 centiem, na de crisis van 1929 tot 60 centiem verhoogd.

Tot bij het overlijden van A. Hans te Knokke op 6 juli 1939 verschenen in de Kinderbibliotheek 768 wekelijkse nummers + 12 bisnummers, dit zijn 780 nummers in het totaal.

A. Hans schreef hiervan persoonlijk bij de 745 nummers.

Na zijn dood werd de Kinderbibliotheek tot in 1955 voortgezet door zijn zoon Willem Hans, die het vooral bij avonturenverhalen hield.

De totale Kinderbibliotheek omvat 1424 nummers. Vooral de boekjes uitgegeven vóór de tweede wereldoorlog zijn belangwekkend en worden thans door verzamelaars opgespoord in de tweedehandsboekhandels, op rommelmarkten of gewoon bij vrienden en kennissen. Nummer 1 van de Kinderbibliotheek heette „Drie maanden onder de sneeuw”. Het spannende wedervaren van de Zwitserse herdersjongen Louis Lopraz, die met zijn grootvader in een Alpenhut werd afgezonderd, beleefde zes herdrukken.

Andere boekjes van A. Hans – men noemde ze gemeenzaam „Hansjes” – handelen over :

het Vlaamse kinderleven als n° 23 „Sint Niklaas in 't

Veerhuis” ; de eigen sagen- en legendenschat n° 309 „Fiere Margriet van Leuven” ; de vaderlandse geschiedenis n° 169 „Jacob van Artevelde” ; episoden uit de eerste wereldoorlog n° 210 „In het verwoeste Vlaanderen” ; de nationale geschiedenis van andere landen n° 719 „De held van Tirol”, A. Hofer tegen Napoleon ; levensverhalen van grote persoonlijkheden n° 300 „Het portiertje van Roeselare”, de jeugd van G. Gezelle ; zeevaart en visserij n° 266 „De kinderen van de vuurtorenwachter” ; figuren van ons vorstenhuis n° 572 „Herinneringen aan Koningin Astrid”.

En de opsomming is ver van volledig.

De boekjes van A. Hans' Kinderbibliotheek werden in alle steden en dorpen van Vlaanderen verspreid.

De jeugd verslond ze.

Maar ook de ouders lazen graag de vlot geschreven en goed opgebouwde korte verhalen, vóórtijdse „short stories”.

De vertelling was nooit ingewikkeld, in tegenstelling tot de volksromans van A. Hans, maar de gebeurtenissen volgden elkaar op zodat de spanning tot de laatste bladzijde bewaard bleef.

Onderwijzers vonden een welgekomen aanvulling voor hun onderricht in de boekjes van A. Hans.

Het wekt dan ook geen verwondering dat de grootste Nederlandstalige volks- en jeugdschrijver nog in de harten van talrijke inmiddels vergrijsde lezers, voortleeft.

Ook door de Vlaamse jeugd van nu verdient A. Hans gelezen te worden als een terugkeer naar de bron, naar de „roots”, en als complement bij een geschiedenisonderwijs dat aan de grootheden van zijn eigen bodem dreigt voorbij te gaan.

Men zou aan de hand van boekjes van A. Hans' Kinderbibliotheek de hele vaderlandse (geschiedenis) historie kunnen doorlopen van Ambiorix met n° 227 „Verdreven uit zijn land” tot n° 493 „Koning Leopold III”

Volgens Prof. Dr. H. Mertens van de K.U.L. heeft A. Hans met zijn wekelijkse boekjes de mentaliteit en de waardenkeuze van de jonge generaties tussen de twee wereldoorlogen in belangrijke mate beïnvloed.

De Kinderbibliotheek met haar enorm volume aan uitstekend schrijfwerk door A. Hans verricht, is een letterkundig en pedagogisch monument, een Europees unicum.

In het eigen cultuurgebied werd zij sinds 1930 nagevolgd door de overigens verdienstelijke „Vlaamse Filmpjes”; later nog door mindere goden als „Ivanov”, „Boekenrekske”, „Kapitein Ricardo” en tutti quanti.

A. Hans bleef als een reus boven de mededinging verheven.

In de evolutie van de jeugdlectuur vormt hij de onmisbare schakel tussen de uitgesproken moraliserende verhalen van vóór 1914, met de „Mechelse catechismus” als meestgelezen jeugdboek, en de stripverhalen van vooral na de tweede wereldoorlog met Suske en Wiske, Robbedoes en Kuifje.

Om de veelzijdige persoonlijkheid van A. Hans nog vollediger te schetsen kunnen bondig worden vermeld: zijn sociaalbewogen dagbladcampagne voor de heropbouw van de „verwoeste gewesten” aan de

IJzer na de herstelde vrede in 1919-1920; zijn belangloze inzet als redenaar en als schrijver voor amnestie – barmhartigheid was voor hem geen ijdel woord –; zijn talrijke voordrachten voor de Vlaamse beweging bij het Willemsfonds; zijn inzet voor de eerste IJzerbedevaarten, voor de oprichting van de V.T.B. en van het A. Rodenbachgedenkteken te Roeselare; zijn honderden telkens interessante dagbladen en weekbladartikels.

Men kan de vraag stellen, wanneer rustte die man?

Was A. Hans, tijdens zijn betrekkelijk kort leven – hij overleed op 57-jarige leeftijd –, een Vlaams schrijfwonder?

Ongetwijfeld, maar ook een edele en verdraagzame figuur, een waarde- en waardenvol auteur die evenwel in intellectualistische bloemlezingen nog steeds vergeten wordt.

KORTE MEDEDELINGEN

HET DERTIENDE KIND

Sinds enkele jaren publiceert het Felix Timmermansgenootschap ieder jaar een bundel opstellen over de figuur en het werk van onze grote Vlaamse auteur, aangevuld met een kroniek en een bibliografie en ook met onuitgegeven bijdragen van Timmermans zelf. Dit jaarboek wordt gratis bezorgd aan de leden van het genootschap (lidgeld jaarlijks 300,- fr.) en is verkrijgbaar in de boekhandels aan de prijs van 350,- fr. Onlangs verscheen het zevende in de reeks: „Jaarboek 1979 onder de titel „Het dertiende Kind” naar aanleiding van het Jaar van het Kind (Felix Timmermans was als dertiende kind geboren!) Samensteller van dit jaarboek 1979 is Cyriel Verleyen, jeugdschrijver en ere-inspecteur L.O. Dit mooi versierd jaarboek bevat bijdragen van o.m. Louis Vercammen, José De Ceulaer, Clara Timmermans, Gommaar Timmermans, Jan Vercammen, Herman-Emiel Mertens, Frans Sillis en Cyriel Verleyen. En verder een vertelling door Felix Timmermans himself: „Die man van de Lion”, waaruit dit citaat: „De tijd verslindt veel. Veel mannen van den Leeuw zijn niet meer gelijk weleer. Het vuur is uitgedoofd, of ze zijn zelfs naar die van de Lelie overgegaan.”

Zo was het in Timmermans' tijd en l'Histoire se répète...

IK ZAG CECILIA KOMEN

Onder de titel „Ik zag Cecilia komen” is door de Uitgeverij Lannoo-Tielt met de medewerking van het A.N.Z. een GROOT GEZINSLIEDBOEK uitgegeven.

Het is een prestigieuze uitgave geworden, die 150 liederen bevat uit de Nederlandse liederenschat. De bewerkingen zijn van de hand van de bekende komponist Lode van Dessel, terwijl de graficus Pol Mara voor zeven originele illustraties heeft gezorgd.

De technische fiche van deze bibliofiele uitgave:
Formaat: gesneden binnenwerk 235 x 310 mm
Aantal bladzijden: 416
Papier: houtvrij crèmekleurig papier Darwin 120 gr.
Afwerking: gebonden in vollinnen band met bandstempelafdruk. Voorzien van omslag in 5 kleuren.

Dit groot gezinsliedboek, dat een ideaal geschenk is voor de eindejaarsperiode kost 1.680,- fr. en verschijnt midden november.

Het boek kan worden besteld via het A.N.Z. door storten van 1.680,- per exemplaar op de rekening 410-0116611-40 ten name van A.N.Z., Antwerpen onder vermelding van Gezinsliedboek en aantal exemplaren. Tevens vermelden of bij levering een rekening wordt gewenst.

GOUW ANTWERPEN

AFDELING TAXANDRIA

TAXANDRIA is de afdeling van de Voor- en Noorderkempen van het Verbond der Vlaamse Academici.

Bestuur 1980-1981 :

Helga Coene, dr. jur., voorzitter, Brecht
Louis De Foer, dr. med., Merksem
Tony Dieusaert, dr. jur., Kapellen
Luk Govaert, lic. psych., Kapellen
Jef Mannaerts, lic. soc. en crim., Kapellen
Mieke Pas, Schilde
Rudi Pelckmans, lic. gesch., Kapellen
Gilbert Van Brussel, dr. jur. Brasschaat
Jan Van Hove, lic. pol. & soc., 's Gravenwezel
Dirk Verellen, dr. med., Merksem

Vertegenwoordigers bij de centrale raad : Mw. Helga De Sadeleer-Coene, voorzitter, Molenstraat 63, Brecht en Jan Van Hove, De Nachtegaal 32, 's Gravenwezel.

Sekretariaat : p/a Van Brussel, Hoge Weg 6, 2130 Brasschaat – tel. 031/51 87 27.

Komende activiteiten :

- **Donderdag 4 december :**
te 20.30 u. in de Salons „de Pooter”, Augustijnslei 56 te Brasschaat, Prof. dr. j. Claes (UFSIA) „Psychologie, luxe of noodzaak”.
Inleiding door Jan Van Hove.
- **Vrijdag 12 december :**
een avondje uit voor een toneelvoorstelling.
Hierover volgen nog verdere gegevens.
- **Donderdag 15 januari :**
te 20.30 u. in de Salons „De Pooter” Augustijnslei 56 te Brasschaat, paneelgesprek over het sociaal-ekonomisch beleid door de voorzitters van de politieke jongerenorganisaties : Eric van Rompy (C.V.P.-jongeren), Guy Verhofstadt (P.V.V.-jongeren), Freddy Seghers (V.U.-jongeren), evenals de nieuw te verkiezen voorzitter van de jong-socialisten.

GOUW WEST-VLAANDEREN

AFDELING KORTRIJK

Sekretariaat: Sint-Martens-Latemlaan 18, 8500 Kortrijk
tel. 056/21 18 77

Opening van het academiejaar 1980-1981.

De openingszitting had plaats op dinsdag 16 september. Na een kort welkomstwoord verheugde Dr. Van Lerberghe er zich in naam van de afdeling Kortrijk over dat de Heer Michiel Vandekerkhove, die wegens zijn inzet als intellectueel en strijdend Vlaming door het afdelingsbestuur werd aangesproken, aanvaard had tot dit bestuur toe te treden.

Welbespraakt en degelijk als steeds stelde de Heer Michiel Vandekerkhove de spreker, Algemeen voorzitter van het Willemsfonds, Prof. A. Verhulst, voor.

Vertrekkend vanaf 1834, beginjaar van de Vlaamse strijd, onderzocht Prof. Verhulst de bijdrage van de vrijzinnigen in de Vlaamse Beweging. Hoewel het katholieke bevolkingsdeel steeds de massa van Vlaamsgezinden geleverd heeft, waren het, tot aan de eerste wereldoorlog, de liberaal gerichte intellectuelen die aan de spits stonden van de strijd en zorgden voor de politieke realisaties. Na de oorlog werden velen van hen door de nasleep van het activisme uitgeschakeld, zodat tussen de twee wereldoorlogen het overwicht van de katholieken, zij het in de katholieke of in de nationalistische partij, manifest werd. Na de laatste wereldoorlog werden nu deze door de repressie het hardst getroffen. Alleen na het afsluiten van het schoolpakt in 1959, kwam het opnieuw tot toenadering tussen katholieken en vrijzinnigen in de strijd tegen de talentelling, Hertoginnedal en voor de Vlaamse universiteiten K.U.L. en V.U.B.

De toekomstige samenwerking van beide bevolkingsgroepen hangt hoofdzakelijk af van de ideologische verdraagzaamheid, waarbij een mogelijks vervagen van de postconculaire geest langs katholieke zijde een negatieve invloed zou kunnen hebben.

In de discussie kwam tot uiting dat de grote groep Vlaamsgezinden die zich noch als vrijzinnige, noch als katholiek wensen te manifesteren, politiek niet aan hun trekken komen en dat aldus hun bijdrage niet voldoende kan gevaloriseerd worden.

Komende activiteiten :

- **Vrijdag 12 december :**
spreekt Jos Thevelin over „Van Gospels en blues naar New Orleans” met begeleiding van de Cotton City Jazz Band.
- **Dinsdag 27 januari :**
prof. dr. V. Nachtergaele, K.U.L., campus Kortrijk over „Recente tendensen in de Franse literatuur”.
- **Januari – februari :**
sneeuwwandeling in de Vlaamse Ardennen.
- **Dinsdag 24 februari :**
Stan Milbou, voordrachtskunstenaar over „Liefdeslyriek van Pablo Neruda” met muzikale begeleiding.

AFDELING LIMBURG

Sekretariaat : ir. H. Hendrickx, Gorseweg, 8, 3800 Sint-Truiden (tel. 011/68 33 41)

Komende activiteiten :

- **Vrijdag 12 december :**
vanaf 19.30 u. in het Gorse Gasthof, Runkelseweg Sint-Truiden degustatie van vier Franse rode wijnen, zes Sloveense witte wijnen en één Sloveense schuimwijn. De wijnen worden geleverd door de p.v.b.a. Jo Nicolaï (zoon van V.V.A.-ere-voorzitter ir. P. Nicolaï) en worden geproefd met brood en Maredsous-kaas. Alleen de leden die zich gemeld hebben voor de activiteiten zullen bijkomende informatie bekomen, dit wegens de hoge posttarieven.
- In **december** of **januari** verwachten we prof. Schillebeeckx.

Aktiviteiten na Nieuwjaar :

- **Vrijdag 23 januari :**
(samen met K.V.I.V.) bezoek aan het radiatorenfabriek RADSON te Zolder.
- **Half januari :**
Nieuwjaarsreceptie met poëzie, deklamatie en... door eigen leden.
- **Dinsdag 3 februari :**
Hugo Schiltz : „De V.U. en de aktuele politiek”.

- **Dinsdag 24 februari :**
(met K.V.I.V.) Jan Van Rompaey : „Belevenissen van een T.V.-journalist”.
- **In maart :**
Prof. dr. Smeyers over „Evolutie”.
- **In de lente :**
Gezinsweek-end aan zee, kinderoppas inclusief !
Organisatie V.V.A.-jongeren M. Raedschelders en H. Driessen.
- **19 maart :**
(met K.V.I.V.) Prof. Put L.U.C. „Evolutie van het wetenschappelijk denken”.

De grote Pinksterenreis naar Praag krijgt stilaan vorm. Vier dagen en vier nachten ?

Verder worden nog voorzien een avondbezoek aan het „Belang van Limburg” en een voordracht door Prof. Derine.

Ook voor vrije beroepen biedt de
Drukkerij Strobbe pvba te Izegem
een volledige keus

Formulieren van algemene aard
Beroepsgerichte formulieren
Ontvangstbewijzen
Dagboeken
Kaartsystemen
Buro-accessoires
Enveloppen
Klassement

(051) 30 23

Kasteelstraat 1 - 8700 Izegem

PERSONALIA

OVERLIJDENS

– **Maria Van Gastel**, weduwe van Dr. Berten Pil, schoonzuster van Emiel Alb. Pil, Benediktijnermonnik St. Pietersabdij Steenbrugge (lid V.V.A.-Brugge), geboren te Antwerpen op 4.3.1892 en overleden te Mechelen op 16.9.1980. Als vrijwillige Rood-Kruis-verpleegster werd zij tijdens de wereldoorlog 1914-1918 gedetacheerd in de U.S.A. Zij werd lerares aan de Dallas High School Texas, gastprofessor aan de Berkeley University Californië en speciaal afgevaardigde van president Wilson U.S.A. Voor deze activiteiten ontving zij een bijzondere medaille van de Amerikaanse regering.

Terug in Vlaanderen, na haar huwelijk met Dr. sc. B. Pil, werd zij de eerste voorzitter van het Vlaams Hoogstudentinnenverbond te Antwerpen en bezielster van het dameskomité voor Amnestie (1920). Als afgevaardigde van de jeugdrechtbank te Antwerpen, stichtte zij in 1945 het jeugdtehuis „Opwaarts”. Zij werd tevens vereremerkt „Pro ecclesia et pontifice”.

– **René Libens**, tandarts, overleden op 13.6.1980 te St.-Truiden.

– **Jacques Van Mieghem**, hoogleraar emeritus aan de Vrije Universiteit Brussel, ere-direkteur van het Koninklijk Meteorologisch Instituut te Ukkel, lid van de Koninklijke Academie van België en van verschillende buitenlandse wetenschappelijke verenigingen, lid V.V.A.-Brussel, geboren te Mechelen op 26.10.1905 en overleden op 31.8.1980.

– **Willem Schiltz**, echtgenoot van Mevrouw Maria Melis, vader en schoonvader van leden Hugo Schiltz en Piet en Frieda Carpentier-Schiltz; Vlaams Oudstrijder 1914-'18, medestichter in 1945 van „De Barmhartige Samaritaan”, een werk dat de ellende hielp verzachten van de gezinnen, getroffen door de repressie, iets waarvoor hij prompt werd gevangengezet. Geboren te Antwerpen op 20.10.1894 en aldaar overleden op 26.10.1980.

– **August Verbeeck**, dr. jur., echtgenoot van Mevrouw Godelieve Doms, procuratiehouder bij n.v. Groep Josi Brussel, lid V.V.A.-Mechelen vanaf de stichting, geboren te Werchter op 4.10.1927 en overleden te Mechelen op 5.9.1980.

– **Rietje DEBROUWERE**, geboren op 14 augustus 1944 en overleden op 2 november 1980, echtgenote van Dr. med. Luc Couvreur, schoonzuster van tandarts Maurits Couvreur, beiden lid van de afdeling Kortrijk.

HUWELIJKEN

– **Erik Hendrickx**, zoon van de Heer en Mevrouw Frans Hendrickx-De Maere, en **Maddy Borgers** huw-

den op 26 april 1980. Het jonge paar vestigde zich te St.-Truiden.

GEBOORTEN

– **Dirk**, tweede kindje van Notaris en Mevrouw L. Roctus-Staessen, geboren te Borgerhout op 25.9.'80.

– **Isabelle**, tweede kindje van dr. Leo en Monique Jonckheer-Vanneste, geboren te Lier op 13.8.'80.

– **Marie**, derde kindje van Dr. med. en Mevrouw André Dequae-Geebelen, geboren te Kortrijk op 22 nov. 1980.

GELUKWENSEN

– Naar aanleiding van de negentigste verjaardag van **Hendrik Borginon**, oud-leider van de Frontbeweging en oud-senator, wordt op 29 november a.s. in de Koninklijke Vlaamse Schouwburg te Brussel een herdenking georganiseerd van de vier perioden (1905-1980) uit de Vlaamse Beweging waarin Hendrik Borginon actief is geweest. Organisatoren van deze herdenkingsplechtigheid zijn: het Algemeen Nederlands Zangverbond, het Davidsfonds, het IJzerbedevaartkomitee, het Verbond der Vlaamse Academië, het Verbond van Vlaamse Oud-Strijders, de Vlaamse Toeristenbond-Automobilistenbond, de Vlaamse Volksbeweging.

– **P. Cools**, dr. jur. van de afdeling Limburg vierde op 26.7.1980 zijn gouden bruiloftsfeest te Hasselt.

– **P. Nicolai**, ir., V.V.A.-erevoorzitter, lid van de afdeling Limburg, en Mevrouw Frateur, vierden eveneens hun gouden bruiloft op 2.8.1980 te St.-Truiden.

– **E. F. Brieven**, wegens zijn tientallen jaren lange verdiensten terzake, thans ere-algemeen penningmeester van het V.V.A., vierde met zijn echtgenote Mevrouw Schoofs het gouden bruiloftsfeest in Sint Genesius-Rode op 8.11.1980.

Aan deze 'gulden' echtparen sturen we namens alle leden onze hartelijkste wensen van gezondheid, voorspoed en geluk ad multos annos...

– **Jan Melkebeek**, geboren te Gent in 1952 en wonend te Wetteren, promoveerde op vrijdag 23 mei 1980 met de grootste onderscheiding tot doctor in de toegepaste wetenschappen op een proefschrift getiteld: „Stabiliteitsonderzoek van de spanningsgevoede inductiemotor”. Dr. ir. J. Melkebeek is lid van de afdeling Gent.

IN CAUDA...

We ontvingen ditmaal melding van zeven heuglijke gebeurtenissen **zonder datum**, waarvan een zelfs **zonder naam**... Zodra de ontbrekende gegevens in ons bezit zijn, zullen ze uiteraard in deze rubriek worden gepubliceerd.